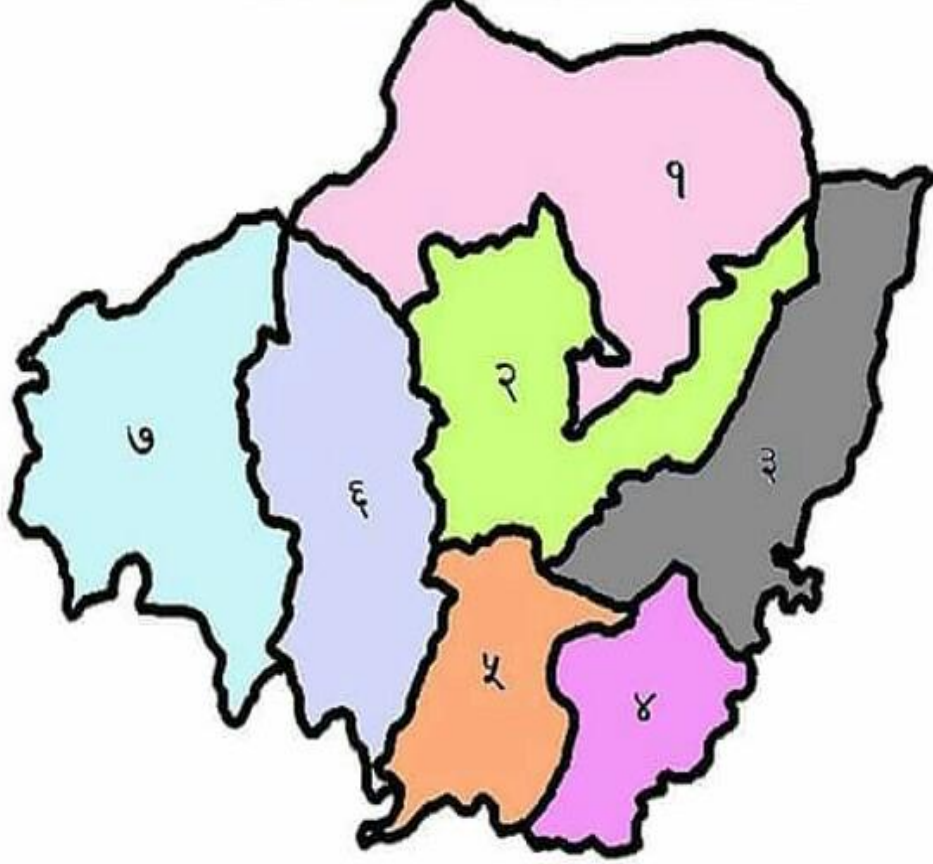

नवौँ गाउँ सभा तथा पाँचौ वजेट अधिवेशनमा
प्रस्तुत निति, कार्यक्रम तथा वजेट
आ.व. २०७८/०७९

खानीखोला गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

साल्मेचाकल, काभ्रेपलान्चोक

वागमती प्रदेश, नेपाल

मिति : २०७८।३।१०

खानीखोला गाउँपालिकाको नवौँ गाउँ सभाको पाँचौँ वजेट अधिवेशनमा प्रस्तुत आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा वजेट

सभाध्यक्ष महोदय,

यस खानीखोला गाउँपालिकाको नवौँ गाउँसभाको पाँचौँ वजेट अधिवेशनका सभाध्यक्षज्यू, गाउँकार्यपालिकाका पदाधिकारी तथा सदस्यहरु, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत एवं अन्य कर्मचारी मित्रहरु, नागरिक समाज, बुद्धिजीवी, पत्रकार, सुरक्षाकर्मीहरु सर्वप्रथम खानीखोला आज यस गरिमामय गाउँ सभामा म गाउँपालिकाको अध्यक्ष र गाउँकार्यपालिका परिवारको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दछु। साथै देशमा लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना गर्न तथा जनतालाई सार्वभौम अधिकार सम्पन्न बनाउने महान् अभियानमा सहादत प्राप्त गर्नु भएका तथा covid का कारण मृत्यु भएका सम्पूर्ण ज्ञात, अज्ञात शहीदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धा भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु।

सभाका सभाध्यक्ष महोदय, सभाका सदस्यज्यूहरु

१. यति बेला महामारीको रुपमा फैलिएको दोस्रो भेरियन्ट कोरोना भाइरस (कोभिड -१९) कारणबाट यस गाउँपालिकामा उत्पन्न असहज परिस्थितिले मानव जीवन, आर्थिक र सामाजिक क्षेत्रमा सिर्जना गरेको विषम र कठिन परिस्थितिमा खानीखोला निवासी आम जनसमुदायको जीवन सहज बनाउदै विकास निर्माण सहित सामाजिक उत्तरदायित्व र जिम्मेवारी वहन गर्दै समग्र परिवर्तनको लागी आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम सहित आ.व. २०७८।०७९ को यस खानीखोला गाउँपालिकाको नवौँ गाउँसभामा नीति कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु।

२. खानीखोला गाउँपालिका काभ्रे जिल्लाको विकट गाउँपालिका रहेको पूर्वमा महाभारत गाउँपालिका पश्चिममा महाकाल गाउँपालिका उत्तरमा वेथानचोक गाउँपालिका र दक्षिणमा वागमती गाउँपालिकाको बीच भागमा रहेको यस खानीखोला गाउँपालिका राजधानी काठमाडौँबाट करीव १२५ कि.मी.को दुरीमा अवस्थित वेथान नारायणस्थानडाँडाको फेदीमा अवस्थित शितल, शान्त, प्रदुषणरहित, हरियालीयुक्त खानीखोलाले घेरिएको कृषि उर्वरभूमि उत्पादनको हिसावले यसको महत्व निकै रहेको छ।

३. २०६८ को जनगणनामा १४,३९८ जनसंख्या रहेको यस खानीखोला गाउँपालिका सानो गाउँ, विकास निर्माणमा पिछडिएको दुर्गमका कारण राज्यबाट प्राप्त हुने सेवा सुविधा पर्याप्त मात्रामा लिन नसकिएको, सरकारी तथा गैर सरकारी निकायबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरु सहज ढंगले यहाँको जनताहरुले सहज तरिकाले प्राप्त हुन नसकेको, विकटताको कारणले गर्दा यस खानीखोला गाउँपालिकाले योजना बद्ध, देखिएको चुनौतीलाई सामना गर्दै खानीखोला गाउँपालिकाको विकास र सुशासन मार्फत समग्र समृद्धिको यात्रालाई टेवा पु-याउने ध्येयका साथ आगामी आर्थिक वर्षको नीति कार्यक्रम तथा वजेट यस सम्मानित सभामा पेश गर्न अनुमति चाहन्छु।

४. सबै प्रकारको प्राकृतिक विविधता बोकेको यस गाउँपालिकामा सडक, शिक्षा, खानेपानी, स्वास्थ्य, कृषि, पशु, उर्जा र पर्यटन क्षेत्रलाई विकास गरी समग्र खानीखोला गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक

तथा पूर्वाधार विकासमा उल्लेखनीय योगदान हुने सम्भावना देखेको छु । जसको लागि गाउँपालिकाको रणनीतिक विकास योजना अनुसार आगामी दिनमा अगाडि बढाइनेछु । यसका साथ साथै समग्र गाउँपालिकाको एकिकृत विकास योजना तयार गरी स्पष्ट लक्ष्य र उद्देश्यका साथ परिणाम मुखी भई अगाडि बढ्न आफु प्रतिबद्ध रहेको व्यहोरा यस सम्मानित सभा मार्फत समग्र खानीखोला गाउँपालिका निवासी सबैमा प्रतिबद्धता जाहेर गर्न चाहन्छु ।

सभाका सभाध्यक्ष महोदय,सभाका सदस्यज्यूहरु

स्थानीय तहको निर्वाचन २०७४ पछि खानीखोला गाउँपालिकाको तर्फबाट नवौँ गाउँ सभामा यस आ.व.को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्न यस गाउँ सभामा उपस्थित हुन पाउँदा गौरव महसुस गरेको छु । खानीखोला गाउँपालिका निवासी आम जनसमुदायले विकास निर्माणको सवालमा सही दिशानिर्देश गरेर सामाजिक उत्तरदायित्व, सामाजिक सवलीकरण, समाज परिवर्तनको लागी हामीलाई पार्टीले निर्वाचनमा उम्मेदवार बनाई निर्वाचन मार्फत जनताले हामीलाई स्थानीय सरकारको जिम्मेवारीमा पुर्याउदा हामीले खानीखोला निवासी आम जनसमुदायको हक र हितको लागी त्याग र समर्पणको भावना हामीमा हुनु पर्दछ । नेपालको संघीय संरचना अन्तर्गत जनतासँग प्रत्यक्ष र नजिकबाट सरोकार राख्ने स्थानीय तहको महत्व, भावना र सार्थकता सम्पूर्ण सर्वसाधारणमा समेत बोध गराउने यो सुखद समयलाई स्मरण गर्न चाहन्छु । साथै स्थानीय तहको निर्वाचन पछि यस खानीखोला गाउँपालिका निवासी आम जनसमुदायहरु खानीखोलाको सबैखाले विकास निर्माणको अवस्था हेरेर करीव ४ वर्ष अगाडी भन्दा अहिले खुशी रहेको जानकारी म यस सभामा पेश गर्दछु ।

सभाका सभाध्यक्ष महोदय,सभाका सदस्यहरु ज्यूहरु

हामी सबैलाई थाहा छ यति बेला महामारीको रुपमा रहेको दोस्रो भेरियन्ट कोरोना भाइरस **Covid-19** को कारणबाट उत्पन्न असहज परिस्थितिलाई न्यूनीकरण गर्दै जनजीवनलाई नियमित गर्ने विषय नै अहिलेको प्रमुख चुनौती हो । महामारीको अवस्थामा हाम्रो आवश्यकता र प्राथमिकताहरु पनि बदलिएका छ । यस परिस्थितिमा हाम्रो बजेट तर्जुमा सामान्य अवस्थाको भन्दा फरक हुने निश्चित छ । **Covid-19** को असरबाट सिर्जित आवश्यकताको पहिचान गरी सोही आधारमा नीति कार्यक्रम र बजेटका प्राथमिकता निर्धारण गर्नुपर्ने हुन्छ । आवश्यकता पहिचान गर्दा नेपालको संविधान र विद्यमान कानून अनुरूप हामीले सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरु तथा नेपाल सरकारको आ.व. २०७७/०७८ को नीति कार्यक्रम र बजेटका प्राथमिकताहरुलाई समेत आधारको रुपमा लिई यस खानीखोला गाउँपालिका भित्र हाम्रा चाहना र आवश्यकताहरु असीमित छन तर स्रोत र साधनहरु सीमित छन । उपलब्ध सीमित स्रोत र साधनबाट समग्र गाउँपालिकाको सम्पूर्ण नागरिकहरुको चाहना र विकासलाई सम्बोधन गर्न आफैमा चुनौतिपूर्ण छ । त्यसैले सीमित स्रोत र साधनलाई प्राथमिकताका साथ परिचालन गरी अधिकतम जनसहभागिता, सहकार्य तथा साभेदारीमा विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने हाम्रो आवश्यकता र बाध्यता हो । यस तर्फ सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरुको सहयोग र सहकार्यको पूर्ण सहयोगको आशा लिएको छु ।

सभाका सभाध्यक्ष महोदय,सभाका सदस्यज्यूहरु

अब म यस खानीखोला गाउँपालिकाको योजना, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाको लागि अबलम्बन गरिएका पद्धति तथा लिइएका आधारहरुको बारेमा व्याख्या गर्न चाहन्छु ।

१. नेपालको संविधानले निर्देशित गरेको स्थानीय तहको काम, कर्तव्य तथा अधिकार सम्बन्धी विषय तथा प्राथमिकताहरु ।

२. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को नीतिगत व्यवस्था र प्राथमिकताको आधारहरु ।

३. राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन २०७४ को नीतिगत व्यवस्था र प्राथमिकता तथा सन्तुलनका आधारहरु ।

४. स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन र अन्य स्थानीय कानूनहरु ।

५. अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ ले गरेको नीतिगत व्यवस्था ।

६. नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयबाट वित्तिय समानीकरण अनुदान, शसर्त अनुदान, र राजश्व वाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त समानीकरण अनुदान, शसर्त अनुदान,समपुरक अनुदान र राजश्व वाँडफाँटको सिलिङ सहितको मार्गदर्शन ।

७.जिल्ला समन्वय समिति काभ्रेबाट प्राप्त हुने पूर्वाधार विकासका रकम ।

८. सामाजिक सुरक्षा भत्ताको लागी प्राप्त हुने रकम ।

९.संघीय र प्रदेश सरकारले जारी गरेको नीति कानून र मापदण्डहरु ।

१०. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अन्य मार्गदर्शन एवं निर्देशन तथा सुभावहरु ।

११.पन्ध्रौ योजनाले निर्दिष्ट गरेको लक्ष्य एवं उद्देश्यहरु ।

१२.वडाको विभिन्न टोल वस्तीको जनताबाट माग भै आएका र हामीले व्यक्त गरेका प्रतिवद्धता पत्र ।

१३. राजनैतिक घोषणापत्र र समय समयमा सार्वजनिक गरेका वचन वद्धताहरु ।

सभाका सभाध्यक्ष महोदय,सभाका सदस्यज्यूहरु

यस खानीखोला गाउँपालिकामा उपलब्ध सीमित श्रोत साधनलाई उपयोग गरी दिगो र भरपर्दो विकास गर्नु हाम्रो प्रतिवद्धता हो । यसो गर्न हामीले योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकता पूर्वक क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लैजानुपर्ने वाध्यता भएकोले योजना तथा कार्यक्रमहरुको प्राथमिकताका क्षेत्रहरुको पहिचान गर्नुपर्ने र समानुपातिक विकास आजको आवश्यकता हो । सोही सिद्धान्त अनुरूप हामीले योजना तथा कार्यक्रमहरु छनौट गर्दा देहायका आधारहरु तय गरी सोही अनुरूप योजना तथा कार्यक्रम छनौट गरेका छौं ।

योजना तथा कार्यक्रमहरु छनौटका आधारहरु :

१. आर्थिक विकासका सम्भावित क्षेत्रहरु: सडक निर्माण, भवन निर्माण, सुरक्षित खानेपानी, शिक्षा, स्वास्थ्य, उर्जा, व्यवसायिक कृषि तथा पशु र पर्यटकीय क्षेत्र, उद्योग, पर्यटकीय मार्ग आदी ।
२. पिछडिएका क्षेत्र, वर्ग र समुदायलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने र नयाँ रोजगारीको श्रृजना हुन सक्ने योजना तथा कार्यक्रमहरु ।
३. स्वास्थ्य र शिक्षाको उपलब्धता तथा गुणस्तरीयतामा अभिवृद्धि हुने कार्यक्रमहरु ।
४. महिला तथा बालबालिकालाई प्रत्यक्ष फाइदा हुने कार्यक्रमहरु ।
५. वातावरण संरक्षण तथा प्रवर्द्धन हुने र दिगो विकास लक्षित कार्यक्रमहरु ।
६. विपदबाट कम क्षति पुग्ने र विपदको समयमा उद्धार गर्न सघाउ पुग्ने योजना तथा कार्यक्रमहरु ।
७. दलित, पिछडा वर्ग, जनजाति, सिमान्तकृत समुदायको रोजगारी तथा प्रतिनिधित्वलाई टेवा पुऱ्याउने योजना तथा कार्यक्रमहरु ।
८. अधुरा, क्रमागत र समपुरकको लागी योजनाहरुलाई पुरा गर्ने बजेट तथा कार्यक्रमहरु ।
९. विभिन्न क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरु ।
१०. कम लागत र छिटो प्रतिफल दिने आयोजनाहरु ।
११. रोजगार प्रदान हुने खालका कार्यक्रमहरु ।

सभाका सभाध्यक्ष महोदय, सभाका सदस्यहरु

अब म यस खानीखोला गाउँपालिकाको दिर्घकालिन सोंच (Vision), लक्ष्य (Goal), नीति कार्यक्रम, उद्देश्य (Objective) र अपेक्षित उपलब्धिको बारेमा संक्षिप्त प्रस्तुत गर्दछु ।

खानीखोला गाउँपालिकाको,

दिर्घकालिन सोंच (Vision) : “आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार विकास तथा प्राकृतिकश्रोत साधनको समुचित परिचालन सहित संस्थागत विकास” समृद्ध खानीखोला गाउँपालिका निर्माण हाम्रो सशक्त अभियान” यस खानीखोला गाउँपालिको दीर्घकालीन सोच रहेको छ ।

लक्ष्य: (Goal): आर्थिक उपार्जन तथा सामाजिक परिवर्तन सहित पूर्वाधार विकास, गरिबी न्यूनीकरणको लागी श्रमसिर्जना उत्पादन र रोजगार सहितको दिगो विकास खानीखोला गाउँपालिकाको लक्ष्य रहेको छ ।

विशेष नीति :

खानीखोला गाउँपालिकाले मेरो गाउँ म आफै बनाउछु , विकास निर्माणको मूल फुटाउछु भन्ने नाराका साथ सुन्दर र समृद्ध गाउँपालिका निर्माण हाम्रो सशक्त अभियान”मा हामी सबै सहभागी हुनेछौ ।

उद्देश्य (Objective):

- सबै वडा कार्यालयको केन्द्रमा यातायात संचालन हुने गरी सडक संजालले जोड्ने क्रमशः निर्माण भएका सडकहरुको मर्मत सुधार गरी टोल वस्तीहरुमा सडक व्यवस्थित गर्दै लैजाने ।
- राष्ट्रिय विद्युत प्रसारण लाइनको विस्तार छिटो गर्न पहल गर्ने र स्थानीय लघु जलविद्युत आयोजनाको मर्मत साथै पुनःनिर्माण गर्ने ।
- ताल्डुंगामा प्राथमिक अस्पताल सञ्चालन गर्नको लागि समयमा नै भवन निर्माण सम्पन्न गर्ने । महामारीको रुपमा रहेको कोरोना भाईरस Covid-19 को रोकथाम र नियन्त्रणको लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र गाउँपालिका भित्रमा रहेका स्वास्थ्य चौकीहरुलाई सुविधायुक्त सेवा प्रदायक संस्थाको रुपमा विकास गर्ने ।
- सबै वडामा सञ्चालित विद्यालयहरुमा गुणस्तरीय शिक्षाको प्रत्याभुती दिलाउने कार्यमा सहयोग गर्ने र वालमैत्री शिक्षण विधि अवलम्बन गर्ने ।
- सबैलाई सुरक्षित पिउने पानी पुऱ्याउने अवधारणा अनुरूप आवश्यक स्थानमा एकीकृत खानेपानी उपलब्ध गराउने ।
- गाउँपालिका र वडा कार्यालयको लागि जग्गा व्यवस्थापन गरी कार्यालय भवन निर्माण छिटो गर्ने र निर्माधिनमा रहेको वडा कार्यालय भवन समयमा नै सम्पन्न गर्ने ।
- कृषिलाई आधुनिकीकरण गर्दै नगदे वाली उत्पादन गर्न आवश्यक स्थानमा सिंचाई सञ्चालन गरी कृषकलाई आय आर्जनमा वृद्धि गर्न पहल गर्ने ।
- प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गत खानीखोला गाउँपालिकामा कफी पकेट, वाखा पालनको पकेट, मत्स्य विकास कार्यक्रम आर्थिक विकास हुने खालका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गरी वेरोजगार युवाहरुलाई रोजगारी दिने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- युवाहरुको लागि युवा तथा खेलकुद विकास समिति मार्फत युवाहरुको सशक्त कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता सहज तरिकाले वितरण तथा उपलब्ध गर्ने ।
- कृषि क्षेत्रमा आधुनिकीकरण तथा आय आर्जन वृद्धि गर्न आवश्यकता र वस्तीको वातावरणमा मेल खाने खालको नगदेवाली तथा फलफूल खेती विकास तथा विस्तार गर्न फलफूल नर्सरी स्थापना गर्ने ।
- पर्यटन विकासको लागि मठ मन्दिर लगायत भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्ने ।
- पशुपालक कृषकहरुलाई व्यवसायिक तथा नश्ल सुधार कार्यक्रमका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने ।
- वन वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

- लक्षित वर्गको लागि महिला, बालबालिका, युवा तथा खेलकुद, दलित, आदीवासी जनजातीहरूका लागि आयआर्जन सम्बन्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- सहकारी प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- नमुना वडा बालमैत्री र वातावरणमैत्री गाउँ निर्माणको लागी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- बालश्रम मुक्त गाउँ निर्माणमा आवश्यक सहयोग गर्ने ।
- पूर्ण सरसफाईका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवा तथा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने ।
- सामाजिक न्याय सम्बन्धि कार्यक्रम सञ्चालनको लागि आवश्यक व्यवस्थापनको लागी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- बाल विवाह,बहु विवाह रोक्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- वडा तथा गाउँपालिकाको केन्द्रलाई व्यवस्थित वस्ती विकासको लागि पहल गर्ने ।

अपेक्षित उपलब्धि:

- आगामि ५ (पाँच) वर्ष भित्र गाउँपालिकाबासीको प्रति व्यक्ति औसत आम्दानी १ हजार १ सय ५० रुपैया अमेरिकी डलर पुर्याउने ।
- गाउँपालिकाबासीको औसत आयु ७५ वर्ष पुर्याउने ।
- बाल मृत्युदर र मातृ मृत्युदर न्यून पुर्याउने ।
- बालश्रम मुक्त र वातावरणमैत्री हरित गाउँ निर्माण गर्ने ।
- खुल्ला दिशा मुक्त क्षेत्र घोषणा भएकोले पूर्ण सरसफाई युक्त गाउँ निर्माण गर्ने ।

सभाका सभाध्यक्ष महोदय,सभाका सदस्यज्यूहरू

अब म आगामी बर्षमा उपलब्ध हुने प्रस्तावित बजेटका उद्देश्यहरूको बारेमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु :

१. खानीखोला गाउँपालिका निवासीको आम जनताको मौलिक हक र अधिकारका रुपमा रहेको आवश्यकताहरू प्राथमिकताको आधारमा बजेट विनियोजन गर्दै जीवन स्तरमा गुणात्मक सुधार गर्ने ।
२. उपलब्ध श्रोत साधन अवसर र क्षमताको उच्चतम उपयोग तथा योजनाको प्राथमिकता निर्धारण सहित न्यायिक तथा जनमुखी कार्यक्रम वितरण गर्दै सामाजिक न्याय सहितको आर्थिक विकास गर्ने ।
३. आर्थिक भौतिक तथा सामाजिक विकास गरी मध्यम आय भएको गाउँपालिकामा रुपान्तरण हुँदै समुन्नत र समृद्ध समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्रको आधारशिला निर्माण गर्ने ।

अब म यस खानीखोला गाउँपालिकाले आगामी दिनमा विभिन्न विषयगत क्षेत्रको विकासमा अबलम्बन गर्ने नीतिका बारेमा प्रस्तुत गर्दछु ।

क) आर्थिक विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमहरु :

१. कृषिमा आधारित कृषि उत्पादन राम्रो क्षेत्र भएकोले कफीको साना व्यावसायिक उत्पादन केन्द्र (पकेट) वाखा साना व्यावसायिक उत्पादन केन्द्र (पकेट) मत्स्य विकास कार्यक्रम लगायत फलफुल नर्सरी जस्ता आर्थिक उपार्जन हुने पकेट क्षेत्रको विकास गरिनेछ । जैविक कृषि वस्तु उत्पादनको क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न पहल गरिनेछ ।
२. कृषिमा आधुनिकीकरण गर्न युवाहरुलाई स्वदेशमै रोजगारी सृजनाको लागी युवा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालनको लागी बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
३. कृषिमा अनुदान सहित प्रविधि हस्तान्तरणको कार्यलाई अगाडी बढाइने छ ।
४. खानीखोला गाउँपालिका भित्र व्यवस्थित रुपमा तरकारी खेती गर्ने र मौसम अनुसारको तरकारी उत्पादन गर्ने कृषकहरुलाई तरकारीको विउ वितरण गरिनेछ ।
५. स्थानीय उद्यमशिलता विकास गर्न उद्यम विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । , साना तथा घरेलु उद्योगहरुबाट उत्पादित सामान विक्री वितरणको लागि विक्री कक्ष तथा लघु उद्यम कोशेली घरलाई व्यवस्थित गर्न पहल गरिनेछ ।
६. खानीखोला गाउँपालिका भित्र रहेका पर्यटकीय रुपमा महत्व बोकेका मठ मन्दिरहरुलाई व्यवस्थित बनाई आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकबाट आन्तरिक आम्दानीको श्रोत बढाउनको लागी पहल गरिनेछ ।
७. गाउँपालिका भित्र कृषि फर्म दर्ता गरी कृषि र पशु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने कृषकहरुलाई प्रक्रिया अनुसार अनुदानको व्यवस्था वा प्रविधि वितरण गरिनेछ ।
८. व्यावसायिक रुपमा वाखा पालन, गाई भैसी पालन, सुंगुर वंगुर पालन, कुखुरा पालक कृषकहरुको आर्थिक अवस्थामा परिवर्तन ल्याउने खालको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
९. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका जिल्ला डिभिजन सहकारी कार्यालय काभ्रेपलाञ्चोक मार्फत हस्तान्तरण भै आएका सहकारीहरुको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी सहकारीलाई नियमन गर्दै नयाँ दर्ता हुने सहकारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
१०. कृषि समुह तथा सहकारीहरुलाई अनुदानको व्यवस्था गर्न आर्थिक आय आर्जन वृद्धिको लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालनको लागी पहल गरिने छ ।
११. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाहरुलाई लक्षित गरी विदेशमा सिकेको ज्ञान, सीप र विज्ञता सदुपयोग गर्ने गरी आय आर्जनका कार्यक्रमहरु संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।

१२. आय आर्जनमा वृद्धि गर्नको लागि स्थानीय तहमा रहेको बैंक तथा वित्तिय आर्थिक कारोवार गर्ने निकायवाट यस गाउँपालिकामा रहेको कृषि व्यवसायी, व्यापार व्यावसायी, उद्योगी लगायतलाई सहूलियत कर्जाको लागि पहल गरिनेछ ।

ख) सामाजिक विकासका लागि अवलम्बन गरिने नीतिहरु:

१. खानीखोला गाउँपालिकाका विभिन्न क्षेत्रमा स्वच्छ सुरक्षित खानेपानी पुऱ्याउन DPR भएका विभिन्न विकास साभेदार सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरुसँग सहकार्य गरि कार्यक्रम सञ्चालनको लागि पहल गरिनेछ ।
२. खानीखोला गाउँपालिका पूर्ण सरसफाई निरन्तरता गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
३. खानीखोला गाउँपालिकालाई बालमैत्री क्षेत्र घोषणा गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन सहित, बालमैत्री र बालश्रम मुक्त क्षेत्र घोषणा गर्ने गरी बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन कार्यक्रम तथा योजनाहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
४. कोरोना भाइरस (कोभिड १९) रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि खानीखोला गाउँपालिकामा रहेका सबै स्वास्थ्य संस्थामा सबै कार्यरत कर्मचारीहरु लगायत अन्य जनशक्ति परिचालन गर्न र आवश्यक सामग्री खरीदको लागि आवश्यक पर्ने बजेट विनियोजन गरिनेछ । साथै कोभिड रोकथाम तथा नियन्त्रण र न्यूनीकरणको लागि तोकिएर खटिएका स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई जोखिम भत्ता उपलब्ध गराइनेछ ।
५. खानीखोला गाउँपालिकाको केन्द्र ताल्हुंगामा ताल्हुंगा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको सञ्चालन गरी अन्य वडामा रहेका स्वास्थ्य चौकी र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईमा नेपाल सरकारवाट स्वीकृत हुने औषधीहरु अभाव हुन नदिने गरी थप बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
६. स्वास्थ्य चौकीहरुको सु-संचालन, क्षमता विकास तथा महिला स्वास्थ्य स्वयमं सेविकाहरुको क्षमता विकासमा सहयोग पुऱ्याउने लगायत समग्र स्वास्थ्य क्षेत्रको विकासको लागि विभिन्न गैसस तथा सरकारी निकायसँग साभेदारी गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै कार्यरत उमेरहद नाघेका स्वयमसेविकाहरुलाई सम्मन जनक विदाई गरिनेछ ।
७. खानीखोला गाउँपालिका भित्र बसोवास गर्ने जनताहरुलाई ग्रसित रोग लागेर नेपाल सरकारले अनुदान दिने विशेष प्रकारको ८ वटा रोग नियन्त्रणको लागि र आर्थिक अवस्था कमजोर भएको व्यक्तिलाई यस खानीखोला गाउँपालिकाले आर्थिक सहयता कार्यविधि अनुसार थप आर्थिक सहयोग गरिनेछ ।
८. खानीखोला गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सबै विद्यालयमा अनुगमन तथा मुल्याङकन गर्ने पद्धति तिव्र रुपमा सञ्चालन गरिनेछ । सामुदायिक विद्यालयहरुमा प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र तथा पूर्व प्राथमिक कक्षा बहु कक्षा बहुशिक्षण कक्षा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । ती केन्द्रहरुमा बालमैत्री क्षेत्र स्थापनाको सूचक बमोजिम कृयाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।

९. कारोना भाइरस कोभिड १९ का कारण नियमित कक्षा सञ्चालन हुन नसकेमा वैकल्पिक उपाय अपनाई पठनपाठन गर्ने व्यस्था मिलाइने छ ।
१०. विद्यालयमा गुणस्तरीय शैक्षिक वातावरण स्थापना गर्न सबै प्रकारको सुविधा उपलब्ध गर्नको लागि सबै प्रकारको भौतिक पूर्वाधारको विकासको निर्माण गरी गुणस्तरीय पठनपाठन कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
११. यस गाउँपालिकाको विद्यालयहरुमा दरवन्दी अपुग र आवश्यकता वीचमा रहेको अन्तरलाई समाधान गर्नको लागि थप दरवन्दी माग गरिनेछ । साथै नेपाल सरकारवाट तोकिएको बमोजिमको विद्यार्थी नभएको विद्यालय गाभन र कक्षा घटाई शिक्षक दरवन्दी मिलान र विद्यालय समायोजन सम्बन्धी कार्यलाई तदारुपताका साथ कार्यन्वयन गरिने छ । शिक्षक संख्या अपुग भएको विद्यालयमा आवश्यकताको पहिचान गरी विद्यालयहरुलाई शिक्षक तथा माध्यमिक तह सञ्चालन भएको विद्यालयमा लेखापाल व्यवस्थापनको लागि अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
१२. कम्प्युटर ल्याव भएका विद्यालय र आई.सिंटी.ल्याव भएका विद्यालयको शिक्षकहरुको लागि प्रविधिमेत्री वनाउन कम्प्युटर शिक्षाको तालिमको लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ । साथै सामुयिक विद्यालयमा रहेका वि.व्य.स.अध्यक्ष,प्र.अ.र लेखापालको लागि तालिम सञ्चालन गर्न बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
१३. एकल महिला, अपाङ्गता भएका ब्यक्ति, द्वन्द पिडित, घरेलु महिला हिंसाबाट पिडीत तथा अति गरिब लगायत आर्थिक सामाजिक रुपमा पछाडि परेका परिवारका सदस्यहरुलाई स्वरोजगारमूलक तालिम कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरि आर्थिक रुपमा सक्षम वनाउन पहल गरिनेछ ।
१४. नेपाल सरकारले अंगिकार गरेको समावेशीताको सिद्धान्त अनुरूप समावेशी विकासका माध्यमद्वारा समुदायको विकास गर्दै तत् तत् क्षेत्रमा क्षमता विकास गर्ने सामान्य सिद्धान्त अनुरूप त्यस्ता प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिन आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
१५. लक्षित वर्गहरुलाई विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउन र विकासमा सहजिकरण गर्न आवश्यकता अनुसार विभिन्न समिति गठन गरी कार्यक्रम सञ्चालनको लागि पहल गरिनेछ ।
१६. खानीखोला गाउँपालिका भित्र रहेका बहु विवाह, बालविवाह तथा अन्य सामाजिक कुसंस्कार कुरीतिको अन्त्य गरि समतामूलक समाजको विकास गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
१७. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रणालीलाई छिटो छरितो र व्यवस्थित गर्न पूर्ण रुपमा वैडिकड प्रणालीवाट वितरण गरिनेछ ।
१८. गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेको परम्परागत तथा स्थानीय कला संस्कृतिको विकास,संस्कार तथा जगेर्ना गर्नको लागि दशै विशेष कार्यक्रम र ल्होछार कार्यक्रमका साथै अन्य कार्यक्रमको लागि जोड दिईने छ ।

१९. स्वास्थ्यको लागी खेलकुद भन्ने नारालाई सार्थक तुल्याउन खानीखोला गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका खेलाडीहरूलाई खेलप्रति व्यवसायिकता प्रदान गर्न सर्वाङ्गण खेल तथा खेलकुद विकासको निम्ती युवा तथा खेलकुद विकास समिति मार्फत कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

२१. खानीखोला गाउँपालिका समृद्धिको आधार: श्रम सिर्जना उत्पादन र रोजगार भन्ने सोचका साथ प्रधामन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई तपसिलमा उल्लेखित अनुसारकोकार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ स्थानीय तहमा दर्ता भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गर्नका लागी कामका लागी पारिश्रमिक अनुदान सञ्चालन गरी श्रममूलक आयोजना मार्फत समुदायको विकास सगैँ सामाजिक संरक्षणको प्रत्याभूति गराइनेछ ।
- ❖ युवा रोजगारीका लागी रुपान्तरण पहल आयोजना तथा कामका लागी पारिश्रमिक आधारित सामुदायिक आयोजना सञ्चालनलाई थप सशक्त रुपमा कार्यन्वयन गरिनेछ ।
- ❖ आफ्नो माटो चिनौ, आफ्नो गाउँ वनाऔँ स्वावलम्बन अभियान सञ्चालन गरी बेरोजगार युवाहरूलाई रोजगारीका अवसर पहिचानमा सहजीकरण गरिनेछ ।
- ❖ खानीखोला रोजगार सेवा केन्द्रमा सुचिकृत बेरोजगार श्रमिकहरूलाई रोजगार दिनको लागी कम्तीमा वडा भित्र ३ लाख भन्दा माथि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहवाट ठेक्का पट्टा र उपभोक्ता समिति वाट निर्माण हुने आयोजनामा रोजगार सेवा केन्द्रमा सुचिकृत भएका बेरोजगारहरू वाट नै निर्माण कार्य गर्न लगाइने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ बेरोजगार व्यक्तिहरूको ज्ञान, सिप,योग्यता,अनुभव र बजारको मागको आधारमा आवश्यक पर्ने सिप विकास तालिमको पहिचान गरि सम्वन्धित निकाय तथा तालिम केन्द्रमा सिफारिस गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय स्तरमा रोजगारी सृजनाका लागी नीजि, सरकारी र गैरसरकारी क्षेत्रसँग आवश्यक सहकार्य गरि थप रोजगारीको सृजना गरिनेछ ।
- ❖ संघ तथा प्रदेश सरकारले ल्याएको रोजगार मूलक कार्यमा अपनत्व कायम गर्दै रोजगारीको क्षेत्र विकास गरिनेछ ।
- ❖ युवा तथा शैक्षिक बेरोजगारलाई प्राथमिकतामा राखी स्वरोजगारमूलक कार्यमा संलग्न स्थानीय युवा उद्यमीहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ
- ❖ श्रम सम्वन्धलाई प्राथमिकता दिदै सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माण, कृषि,व्यावसायिक उद्योग, वित्तिय क्षेत्रवाट रोजगारी सृजना गरिनेछ ।
- ❖ रोजगार सेवा केन्द्रको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा थप प्रभावकारी वनाउनका लागी उचित बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ कामको सम्मान, स्वरोजगार उपयुक्त पारिश्रमिक र सामाजिक संरक्षण सहितको श्रम व्यवस्थापन यस गाउँपालिकाको नीति हुनेछ ।

❖ कामका लागी पारिश्रमिकमा, कामका लागी खाद्यन्न सामुदायिक आयोजनाहरुमा सरोकारवालाहरुसँग साभेदारीका लागी पहल गरिनेछ ।

ग) पूर्वाधार विकास :

- १) वातावरण मैत्री तथा दिगो विकासलाई संस्थागत गर्न सडक, खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना र ठूलो आयोजना सञ्चालन गर्दा विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन (DPR) तयार गरेर मात्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
२. खानीखोला गाउँपालिका भित्र निर्माण भएका सडकहरुलाई आकस्मिक मर्मत सुधार गर्नु पर्ने अवस्थाको सम्बोधन गर्न विशेष सडक मर्मत सम्भार कोष र सडक मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
३. खानीखोला गाउँपालिकाको केन्द्र ताल्डुंगालाई जिल्ला सदरमुकाम वा जिल्ला भित्रकै कालो पत्रे सडकसँग जोड्नको लागी र वडा कार्यालयको केन्द्रहरुलाई गाउँपालिकाको केन्द्र सम्म जोड्नका लागि सडक विस्तार कार्यलाई प्राथमिकताका दिई वाह्रै महिना सञ्चालनको लागि स्तरोन्नती अवधारणाका साथ यस आ.व.लाई सडक विस्तार तथा स्तर उन्नती वर्षको रुपमा अगाडी वढाइनेछ ।
४. खानीखोला गाउँपालिकाको सबै वडामा पूर्वाधार विकासको क्षेत्रमा प्राथमिकताको आधारमा आवश्यकताको प्राथमिकता पहिचान गरि बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
५. खानीखोला गाउँपालिकाको सबै वडामा जोड्ने ताल्डुंगा जैविक चक्रपथको रुपमा विकास गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
६. खेलकुद पूर्वाधार विकास गर्न ताल्डुंगामा गाउँपालिका स्तरीय खेलमैदान निर्माणको लागि पहल गरिने छ ।
७. खानीखोला गाउँपालिका भित्र राष्ट्रिय विद्युत प्रसारण लाइन छिटो जडानको लागि विशेष पहल गरिनेछ । साथै स्थानीय रुपमा सञ्चालनमा रहेको साना लघु जलविद्युतको मर्मत सम्भार गरिनेछ ।
८. खानीखोला गाउँपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य चौकी, विद्यालय भवन मर्मत तथा घेरावार लगायतका पूर्वाधार विकासका कार्यहरु गरिनेछ ।
९. खानीखोला गाउँपालिका भित्र आवश्यक पर्यटन प्रवर्द्धनको लागी पूर्वाधार विकासको कार्य गरिनेछ ।
१०. ताल्डुंगा प्राथमिक अस्पताल भवन निर्माणको लागी समयमा नै काम सम्पन्न गर्न समन्वयको भूमिका वढाइनेछ ।
११. खानीखोला गाउँपालिका वडा नं ७ र महाकाल गाउँपालिका वडा नं ६ को बीचमा रहेको दुर्लुङखोलामा पक्की पुल र खानीखोला गाउँपालिका वडा नं ६ र ५ को बीचमा रहेको खानीखोलामा पुलको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन सम्पन्न भै सकेकोले मोटेरेवल पुल निर्माणको लागी विशेष पहल गरिनेछ ।
१२. खानीखोला गाउँपालिकाको आवश्यक स्थानमा मोटेरेवल पुल निर्माणको लागी DPR तयार गरि निर्माणको लागी पहल गरिनेछ ।
१३. सञ्चार क्षेत्रमा सेवा विस्तार गर्न थप पूर्वाधारको कामको लागी पहल गरिनेछ ।

१४. खानीखोला गाउँपालिकामा निर्माण हुने भो.पु.मा गाउँपालिकाले आवश्यक समपुरक वजेट विनियोजन गरिनेछ ।
१५. खानीखोला गाउँपालिकाको खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाई सञ्चालनको लागि वजेट विनियोजन गरिनेछ ।
१६. भू तथा वन वातावरणसँग आवश्यक पूर्वाधार तथा संरक्षणको काम गरिनेछ ।
१७. खानीखोला गाउँपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय भवन, स्वास्थ्य भवनको लागि आवश्यक वजेट विनियोजनको लागि पहल र वजेट विनियोजन गरिनेछ ।
१८. ठूला लगानीकर्ताहरूलाई आकर्षित गर्ने गरी विकासका पूर्वाधारहरू निर्माण लाई प्राथमिकता दिईने छ ।

घ) प्राकृतिक प्रकोप तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि नीतिहरू :

१. खानीखोला गाउँपालिकामा विपदको व्यवस्थापन गर्न एक विपद व्यवस्थापन राहत कोषको व्यवस्था गरिने छ ।
२. विश्वमा माहामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाइरस कोभिड १९ को रोकथाम र नियन्त्रणको लागि विपत व्यवस्थापन राहत कोषमा वजेट विनियोजन गरिनेछ । यस खानीखोला क्षेत्र भूकम्प भू-क्षय, आगलागी, चट्याङ, हावाहुरी जस्ता प्राकृतिक प्रकोपको जोखिम पूर्ण अवस्थामा रहेको हुँदा यहाँ हुने विकासका गतिविधिलाई यस्ता विपदको जोखिमसँग जोडी विपद प्रतिरोधात्मक संरचनाको निर्माण गर्ने नीतिलाई तदारुकताका साथ अगाडि बढाइने छ ।
३. विपदको समयमा उद्धार गर्न हरेक वडामा रहेको विपद उद्धार समुहलाई तालिमको व्यवस्था गरिने छ । उक्त समुहलाई विपदमा उद्धार गर्ने आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराउन पहल गरिने छ ।
४. यस खानीखोला गाउँपालिकामा विपदको वेला आवश्यक सहयोग गर्नु परेका विभिन्न सामाजिक संस्थाहरू नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, नेपाल स्काउट तथा सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँग परिचालन गरी विपद व्यवस्थापन गरिनेछ ।
५. यस खानीखोला गाउँपालिकामा विपद तथा संकट न्यूनीकरणका लागि गरिने सम्पूर्ण कार्यहरू यस गाउँपालिकाको विपद व्यवस्थापन तथा जोखिम न्यूनीकरण ऐन २०७५ वमोजिम गरिनेछ ।

ड) संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धि नीतिहरू

१. नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई दिएको अधिकारको पूर्ण उपयोग तथा परिपालना गर्न खानीखोला गाउँपालिकाको संस्थागत विकासको लागि उपयुक्त नियम, विनियम तथा कार्यविधि र निर्देशिकाहरू तयार गरी लागु गरिने छ ।
२. सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो बनाउन हाल रहेको सामुदायिक भवनले सम्भव नहुने हुँदा गाउँपालिकाले जग्गाको व्यवस्था गरी भवन निर्माणको लागि वजेटको व्यवस्था गरिनेछ । हाललाई कार्यालयको लागि कोठा अपुग रहेमा कोठा भाडामा लिई सेवा प्रवाह गरिनेछ ।

३. वडा कार्यालयहरूको क्षमता विकास गरी आधारभुत सेवाहरू त्यहिबाट उपलब्ध गराउन आवश्यक भौतिक तथा संस्थागत पूर्वाधारको विकास गर्न तदारुकता दिइनेछ । यसको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्थापन गरिनेछ । वडाका सेवा सबै वडावाटै सेवा प्रदान गरिनेछ ।
४. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने सबै प्रकारका योजना, आयोजना तथा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्दै उक्त कार्यक्रमहरूको सार्वजनिक लेखापरिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक लेखापरिक्षण जस्ता कार्यहरूबाट पारदर्शिता एवम् सुशासन कायम गरिनेछ । गुनासो सुन्ने र समाधान गर्ने परिपाटीको विकास गर्न गाउँपालिका भित्र गुनासो सुन्ने अधिकारीबाट गुनासोको कारवाही गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
५. एकिकृत योजनाको दस्तावेजले आर्थिक विकास, भु-उपयोग योजना, पूर्वाधार विकास योजना, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन योजना लगायत विभिन्न ६ वटा विषयगत क्षेत्रमा योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न सहजता दिनेछ । यो दस्तावेजले समग्र गाउँपालिकाको विकासलाई अगाडि बढाउन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नेछ ।
६. नागरिकको सूचनाको हकलाई प्रत्याभुत गर्न सूचनामा सहज पहुँचको सुनिश्चितता गर्न आवश्यक संयन्त्रहरूको विकास गरिनेछ । खुला सरकारको अवधारणाको विकास गर्दै सामाजिक सञ्जाल, वेब साइट तथा अन्य विद्युतीय प्रविधिहरूको विकास र विस्तारमा जोड दिइने छ ।
७. गाउँपालिका भित्र खाद्यन्न लगायत वस्तु विक्री गर्ने पसलहरूमा समय समयमा अनुगमनको व्यवस्था गरिनेछ ।
८. वर्तमान संविधानले गरेको व्यवस्था अनुरूप गाउँपालिकाको न्यायिक समितिलाई श्रोत साधनयुक्त बनाई अगाडि बढाइने छ । गाउँपालिकाबाट सम्पादन हुने न्याय प्रणालीलाई सरल र सहज तुल्याई सबैको पहुँचमा पुऱ्याइने छ । वडाहरूमा सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्रको स्थापना गर्दै मध्यस्तकर्ता तथा मेलमिलापकर्ताहरूको नामावली नियमानुसार सुचीकृत गरी उनीहरूको क्षमता विकासका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
९. गाउँपालिका कार्यालय, वडा कार्यालय र गाउँक्षेत्रका सबै सार्वजनिक निकायहरूमा नागरिक बडा पत्र स्थापना गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१०. यस गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका सम्पूर्ण सेवा प्रवाह गर्ने निकायहरूमा कार्य सम्पादन तथा मूल्यांकनको आधारमा उचित पुरस्कार र दण्ड सजायको व्यवस्था गरिनेछ । उत्कृष्ट कार्य गर्ने गाउँपालिकाका कर्मचारी तथा संस्थाको पहिचान गरी उनीहरूको उत्कृष्टताको उचित मूल्यांकन गरिनेछ । र गाउँपालिकाको काममा सन्तोष जनक काम नदेखिएमा कारवाही गरिनेछ । साथै गाउँपालिकाको काममा कर्मचारी नपुग भएको देखिएमा राख्न सकिने प्राविधिक धारको कर्मचारीहरू, गाउँ प्रहरी, कार्यालय सहयोगीहरूको प्रक्रियागत ढंगले नियुक्ति गरिनेछ ।
११. छिमेकी गाउँपालिकासंगको सहकार्यमा अन्तर स्थानीय तह साभेदारी कार्यक्रम पहिचान गरी अगाडी बढाइने छ ।
१२. गाउँपालिका भित्र सार्वजनिक जग्गाको नापजाँच गरी जग्गा पहिचान गरिनेछ ।

१३. सडक पूर्वाधार विकास निर्माण गर्दा व्यक्तिको जग्गाबाट सडक निर्माण भएको अवस्थामा मापदण्ड तोकिएको सडकमा परेका जग्गाको लगत कट्टा गर्ने कार्यलाई अगाडी बढाईने छ ।

च) वित्तिय व्यवस्थापन तथा सुशासन सम्बन्धि नीतिहरु :

१. यस गाउँपालिका अन्तर्गत हुने वित्तिय गतिविधिहरु पारदर्शी पूर्ण रूपले सञ्चालन गरिनेछ । गाउँपालिकाको आय व्यय विवरण अनिवार्य सार्वजनिकरण गरिनेछ ।
२. गाउँपालिका अन्तर्गत हुने सम्पूर्ण खरीद कार्यहरु सावजनिक खरीद ऐनको परिधि भित्र रही खरीद कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।
३. भ्रष्टचार विरुद्ध शून्य सहनशीलताको विकास गरि वित्तिय सुशासन कायम गरिनेछ ।
४. वित्तिय अनिमियतताको अन्त्य गर्दै वित्तिय अनुसाशन कायम गर्नका लागि यस खानीखोला गाउँपालिका भित्र विगत वर्ष देखी विभिन्न कार्यक्रम व्यक्ति तथा संस्थाको नाममा रही आएको पेशकी रकम असुल तथा पेशकी फर्सोट गर्नका लागि कदम चालिनेछ ।

छ) भवन निर्माण, नक्शा पास तथा भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धि नीतिहरु:

१. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सार्वजनिक, पति, ऐलानी जग्गाहरुको पहिचान गरी संरक्षण गर्ने कार्यक्रम ल्याइने छ ।
२. यस खानीखोला गाउँपालिकामा उत्पादन भएका कृषि उत्पादन तथा पर्यटकिय दृष्टिकोणले दिनानुदिन लोकप्रिय हुदै आएको परिप्रेक्षमा यहाँको जमिनलाई वस्ती विकास गर्ने, जैविक कृषि उत्पादन क्षेत्र तथा कृषि उत्पादन क्षेत्रको रूपमा समय मै निर्धारण नगरेमा भविश्यमा यसको मौलिकता लोप हुन सक्ने जोखिमलाई मध्यनजर गरी आगामी यस आ.व. देखि सो सम्बन्धी भू उपयोग नीति तयार गरी कार्यान्वयनमा लान पहल गरिनेछ ।

ज) सम्बन्ध, सहकार्य तथा साभेदारी :

१. खानीखोला गाउँपालिकालाई विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थासँग भगिनि सम्बन्ध कायम गर्ने नीति लिइनेछ । यस कार्यमा गाउँपालिकाको विशेषता र विशेष पहिचान उजागर हुने गरी प्रकासन सामग्री तथा डकुमेन्ट्री तयार गरिने छ । साथै राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तार गर्न आवश्यक पहल गरिने छ ।
२. खानीखोला गाउँपालिकाको विशेष पहिचान बोकेको पर्यटन तथा जैविक उत्पादनलाई वजारीकरण गर्दै यसका उत्पादनहरुलाई अझ गुणस्तरीयता प्रदान गर्न विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्था तथा निजी क्षेत्रसँगको सहकार्यलाई अगाडि बढाइने छ । यसको लागि आवश्यक श्रोतको व्यवस्था गाउँपालिकाले गर्ने छ ।

भ्र) राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीतिहरु

१. नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई दिएको २२ वटा अधिकार क्षेत्र भित्र रही श्रोत परिचालनलाई समतामुलक, प्रगतिशिल र न्यायपूर्ण पद्धती अपनाई कर तथा राजश्व निर्धारण गरिने छ । सबै सरोकारवाला करदाताहरुको सहभागितामा राजश्व अभिवृद्धि गरी कुल बजेटमा आन्तरिक आम्दानीको अंशलाई बढाउदै लगिने छ ।
२. गाउँपालिकाले राजश्व सुधार कार्ययोजना (Revenue Improvement Action Plan) तयार गरी थप राजश्वका क्षेत्रहरुको पहिचान गर्दै आगामी वर्षदेखि राजश्व अभिवृद्धि गर्ने तर्फ उन्मुख गरिने छ ।
३. सम्पति करलाई आ.व. २०७८ साल श्रावण १ गते देखि लागु हुने गरी व्यवस्थित र प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाइने छ ।

अन्त्यमा :

लामो समयदेखि कोभिड १९ महामारीले मानव जीवनलाई प्रभावित बनाएको छ । स्वास्थ्य सम्बन्धी सावधानी अपनाई कोरोना महामारीको जोखिमबाट सुरक्षित रहदै खानीखोला गाउँपालिकाको विकासको निर्माणमा एकजुट हुन सम्पूर्ण खानीखोला निवासी आमामुवा दाजुभाई तथा दिदीवहिनीहरुमा हार्दिक आवाहन गर्दछु ।

धन्यवाद

अध्यक्ष

कृष्ण ब. खुलाल

खानीखोला गाउँपालिका, परिवार

खानीखोला गाउँपालिकाको नवौँ गाउँ सभाको पाँचौँ वजेट अधिवेशनमा प्रस्तुत आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को वार्षिक वजेट

सभाध्यक्ष महोदय,

यस खानीखोला गाउँपालिकाको नवौँ गाउँसभाको पाँचौँ वजेट अधिवेशनका सभाध्यक्षज्यू, गाउँकार्यपालिकाका पदाधिकारी तथा सदस्यहरु र गाउँकार्यपालिकाका पदाधिकारीहरु, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत एवं अन्य कर्मचारी मित्रहरु, पत्रकार, सुरक्षाकर्मीहरु सर्वप्रथम खानीखोला आज यस गरिमामय गाउँ सभामा म गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष र गाउँकार्यपालिका परिवारको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दछु । साथै देशमा लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना गर्न तथा जनतालाई सार्वभौम अधिकार सम्पन्न बनाउने महान् अभियानमा सहादत प्राप्त गर्नु भएका सम्पूर्ण ज्ञात, अज्ञात शहीदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धा भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।

१. विश्वव्यापी कोभिड १९ माहामारीले मानव जीवन, आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा सिर्जना गरेको विषम र धेरै अप्ठ्यारो परिस्थितीमा आम जनसमुदाय नागरीकको जीवन सहज बनाउदै आर्थिक उर्पाजन गतिशील बनाउन सहयोग पुग्ने गरी खानीखोला गाउँपालिका स्तरीय सरकारको उपाध्यक्षको हैसियतले यस गरिमामय नवौँ गाउँसभा समक्ष आर्थिक वर्ष २०७८।०७९ को वार्षिक वजेट प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु ।

२. दोस्रो लहरको कोभिडले असर देखिएको यस परिस्थितीमा जनस्वास्थ्य सम्बन्धी चुनौतीहरु हामी बीच थप भएको छ । यस कठिन परिस्थितीमा नागरीकको जीवन रक्षालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने देखिन्छ । साथै स्वास्थ्य सजकता अपनाउदै सम्पूर्ण काम गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

३. कोभिडको असरले सिथिल बनाएको सम्पूर्ण आर्थिक तथा सामाजिक विकासका कार्यलाई गतिशील बनाउन हाल देखिएको कोरोना भाइरस नयाँ भेरियन्टको संक्रमण रोक्नु पर्ने कठिन परिस्थितीका बीचमा आगामी आर्थिक वर्षको वजेट प्रस्तुत गरिरहदाँ मैले गहन जिम्मेवारी बोध गरेको छु । यी चुनौतीलाई सम्बोधन गर्दै गाउँको विकास र सुशासन मार्फत समग्र यस गाउँपालिकाको समृद्धिको यात्रालाई टेवा पु-याउने ध्येयका साथ आगामी आर्थिक वर्षको वजेट यस सम्मानित सभामा पेश गर्न अनुमती चाहन्छु ।

अब म आगामी आ.व. २०७८।०७९ को बजेट नीति तथा कार्यक्रम र गाउँपालिकालाई विकासको लक्ष्य हासिल गर्न सकिने प्रस्तावहरुमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

२. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७१ उपदफा १ तथा अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २१ उपदफा ३ ले गाउँपालिकाले प्रत्येक वर्षको असार महिनाको १० गते भित्र आगामी आ.व. को राजश्व र व्ययको अनुमानित गाउँ सभामा पेश गर्नुपर्ने प्रावधान यहाँहरुलाई जानकारी गराउन चाहन्छु ।

क. नेपालको संविधानमा व्यवस्था भए वमोजिम स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकारको कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यले खानीखोला गाउँपालिकाको आ.व. २०७८।०७९ मा नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय,वाट रु.७ करोड ६८ लाख वित्तिय समानीकरण, सशर्त अनुदान रु.१४ करोड ५० लाख,समपुरक रकम रु. ३ करोड ४७ लाख, सशर्त अनदान पूजीगत रु.५१ लख राजश्व वाँडफाँड ६ करोड २० लाख ८४ हजार र आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय वागमती प्रदेशवाट वित्तिय समानीकरण अन्तर्गत ५९ लाख २२ हजार, सशर्त अनुदान रु. २ करोड ४२ लाख ८६ हजार, समपुरक रकम रु.२ करोड ७५ लाख ५ हजार राजश्व वाँडफाँड १ करोड १४ लाख ३० हजार ४ सय ३० रुपैया अर्चालिस पैसा जि..स.स. काभ्रेवाट १ करोड ५८ लाख सामाजिक सुरक्षा भत्ता ३ करोड ३२ लाख ५० हजार आन्तरिक मौज्दात रु. ४ करोड र आन्तरिक आम्दानी रु. १० लाख, विपद व्यवस्थापन कोषमा रहेको रु. २५ लाख गरी कूल वजेट यस खानीखोला गाउँपालिकाको ४८ करोड ५३ लाख ७७ हजार ४ सय ३० रुपैया अर्चालिस पैसा रहेको अनुमानित वजेट यस गरिमामय सभालाई जानकारी गराउन चाहन्छु । सशर्त अनुदान स्वरुप प्राप्त संघीय सरकार र वागमती प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुने रकमवाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरु तथा त्यसको लागि लाग्ने लागत समेत एकिन गरी विविध कार्यक्रमहरु निक्षेपित भै आएकोले शीर्षकमा प्रष्ट हुने गरी संशोधन सहित सो कार्यक्रमहरुलाई स्वीकृत गरिनेछ ।

धन्यवाद

उपाध्यक्ष

रुक्मेणी गुरुङ